

Web 2.0 i sprogundervisningen

IT anno 2012

Arbejdet med at integrere it i sprogundervisningen i de gymnasiale uddannelser har fundet sted i mange år. Går vi ti år tilbage, var vi blandt andet i gang med at udvikle webquests eller lave egne hjemmesider med undervisningsmateriale, grammatikøvelser og forløb. Brugen af internettet i undervisningen var i høj grad præget af informationsøgning og færdighedstræning i form af grammatik- og gløseøvelser.

Nu 10 år senere er virkeligheden anderledes. De fleste elever medbringer bærbare computere, mobiltelefoner eller tablets, og de fleste undervisere er blevet udstyret med en computer af deres arbejdsgiver. Dertil kommer de elektroniske tavler, e-bøger og elektroniske administrations- og kommunikationssystemer, som fx Lectio eller Fronter, der i høj grad også har været medvirkende til at integrere computeren som et uundværligt redskab i klasselokalet.

Men anvendelse af it i undervisningen handler ikke længere blot om informationsøgning eller om at anvende computeren som et noteapparat. Med web 2.0 har vi fået adgang til en lang række it-værkøjer, der med lethed kan tænkes ind i undervisningen som læringsredskaber.

Ved web 2.0 forstås gratis internetbaserede medier, hvor man som bruger fungerer som producent af informationer, der enten skabes alene eller i samarbejde med andre, og som produceres med det formål at dele produktet med andre uden kommercielle formål eller rettigheder til det. Der er således tale om en ændret brug af internettet, hvor vi er gået fra at være forbrugere til at være producenter. Vi anvender ikke længere kun nettet til at søge og indsamle information,

METTE HERMANN

Lektor, cand.mag. i tysk og engelsk, Nørre Gymnasium

mettehermann@hotmail.com

men vi bruger nu også nettet til at producere, videndele og kommunikere (Gynther 2010). Med web 2.0-praksisformerne har vi dermed fået brugbare redskaber, der kan nytænke moderne kommunikativ sprogundervisning, hvor it kan være en aktiv medspiller i arbejdet med udviklingen af både mundtlige og skriftlige færdigheder.

Nye læreplaner

I de nye læreplaner for sprogfagene i gymnasiet (stx) fra august 2010 har anvendelsen af it og elektroniske medier fået en mere fremtrædende rolle end tidligere, og der lægges nu vægt på de læringsmæssige potentialer, der er forbundet med implementeringen af it som en integreret og naturlig del af sprogundervisningen.¹

Der er dog behov for at arbejde kritisk og metodisk med denne implementering, så it ikke bare anvendes for it'ens skyld eller som en måde blot at variere undervisningen på. Det er vigtigt, at vi kommer i gang med at indtænke it didaktisk og pædagogisk i vores undervisningspraksis og bliver mere bevidste om, hvad it kan bidrage med i et læringsmæssigt perspektiv.

Web 2.0 – en katalysator for nytænkning

Med web 2.0 har vi fået adgang til et slaraffenland af nye medier og værktøjer. Fælles for disse er, at de er nemme at anvende, både for elever og undervisere. Der er tale om cloud-based teaching, hvor programmerne anvendes direkte på nettet og ikke skal installeres. Produkterne ligger »i skyen« og gemmes altså ikke på computeren.

At implementere it i undervisningen bør ske med to overordnede formål: 1) at øge elevernes læringsproces og læringsresultat og 2) at anvende it som en katalysator for den nytænkning af sprogfagene, som 2. fremmedsprog i høj grad har brug for.²

Derudover kan man nævne en række andre begrundelser for anvendelsen af it i undervisningen, herunder blandt andet computeren som pædagogisk værktøj, som stadig er et stærkt motiverende redskab, der hjælper eleverne til at fastholde interesse og fokus. At indtænke it i undervisningen bevirker også, at organisationen af undervisningen nytænkes, idet anvendelsen af computeren i høj grad understøtter elevcentrerede, kooperative og kollaborative arbejdsformer³, hvor elevernes læring og ansvar herfor er i centrum. Herved udfordres desuden de traditionelle lærer- og elevroller. Endelig bør det sociale aspekt ved web 2.0 fremhæves, idet værktøjerne i høj grad lægger op til samarbejde og dermed et læringsssyn baseret på en social tilgang.

Med web 2.0 har vi fået nogle muligheder for at forny arbejdet med de mundtlige kompetencer, som supplerer eksisterende læremidler og læringsredskaber, og udfordringen for os som undervisere består i at indtænke web 2.0 som læremiddel i vores etablerede undervisningspraksis. Der er behov for en ny fagdidaktisk tilgang til it, hvor udgangspunktet for anvendelsen af it bør være realiseringen af de faglige mål. Som underviser bør man tænke i didaktiske designs og tage udgangspunkt i sin fagdidaktiske og pædagogiske ekspertise, når it tænkes ind i undervisningen.

Sammenfattende kan man sige, at web 2.0 kan bidrage med følgende til sprogundervisningen:

- Kreativitet og variation
- Produktion og synliggørelse af elevernes arbejde
- Kommunikation og videndeling
- Kooperation og kollaboration
- Nyttækning og revitalisering.

I det følgende gives der konkrete eksempler på hvordan man med tre web 2.0-værktøjer kan arbejde med mundtlig sprogfærdighed i tyskundervisningen i en 1.g-klasse.

Web 2.0 og mundtlighed

Værktøjerne Audioboo, MailVU og Screencast-O-Matic er tre gode bud på, hvordan man kan få mere mundtlighed ind i sprogundervisningen. Det er programmer, der alle kan optage lyd, og som dermed kan anvendes til at træne mundtlig sprogfærdighed og elevernes mundtlige præsentationskompetence.

1. Audioboo

Audioboo er et simpelt podcastprogram, som kun kan anvendes til at optage lyd. Programmet kan også hentes som app til smartphones. Optagelserne kan vare fem minutter. Laver man længere optagelser, må man lave flere optagelser. Optagelserne gemmes ude »i skyen« og kan sendes videre ved at aflevere optagelsens URL. Der er her tale om et meget simpelt program, hvor man eksempelvis ikke kan redigere i lydfilet eller tilføje lydeffekter. Til gengæld er det et lettilgængeligt program, der med fordel kan anvendes til kortere optagelser.

Nedenfor følger to eksempler på, hvordan Audioboo er anvendt i en 1.g-klasse. Eleverne arbejder med tysk musik som emne og skal i de to afleveringsopgaver træne både mundtlig præsentation, ud-tale og skriftlighed, da præsentationerne er baseret på et manu-

skript. I den første Audioboo-optagelse har eleverne dog kun arbejdet med udtale. Formålet med at give eleverne en så simpel opgave i forbindelse med den første optagelse er at give dem tid til at lære værktøjet at kende.

Opgave: Coole deutsche Musik I

---

1. Vælg en tysk gruppe eller kunstner, som du synes godt om.
Mangler du ideer, kan du få inspiration her:
<http://www.goethe.de/ins/us/saf/prj/sig/mus/gch/enindex.htm>
2. Find derefter en video på YouTube og teksten til sangen.
3. Indtal en oplæsning af sangteksten i Audioboo, som er et gratis program til at lave simple lydoptagelser med.
Programmet kan du finde her: www.audioboo.fm
Vejledning til anvendelse af programmet:
<http://www.youtube.com/watch?v=y-HPYue4b8>
4. Når I er færdige med jeres optagelse, modtager I et link.
Dette link skal sendes til mig i Lectio sammen med link til både video og sangtekst.

BEMÆRK:

Lektien er desuden en aflevering, som I får to levtimer til at lave. I får en karakter for jeres arbejde, hvor I vil blive bedømt på jeres udtale, så sørg for at bruge tid på at øve jeres oplæsning, inden I laver jeres endelige optagelse.

Har du brug for hjælp til at høre, hvordan ord skal udtales, så kan du få hjælp her, hvor du kan høre, hvordan ord udtales: <http://dict.leo.org/>

Opgave: Coole deutsche Musik II

I 2. del af projektet om »Coole deutsche Musik« skal I arbejde videre med den tekst, som I har valgt at arbejde med.

I 2. del skal I lave en lydoptagelse i Audioboo, der er baseret på et skriftligt manuskript. Jeres lydoptagelse skal være minimum to minutter.

I skal aflevere både lydoptagelse og manuskript.

Jeres lydoptagelse skal indeholde følgende:

1. En præsentation af den kunstner eller gruppe, som synger sangen.
2. En præsentation af sangen, fx hvad handler den om, hvad er tekstens budskab, hvilken genre osv.
3. Hvad du synes om sangen. Brug ordforråd og sætningsstrukturer fra øvelsen »Die eigene Meinung ausdrücken«.

I får en samlet karakter for jeres arbejde, som vil blive bedømt på indhold, sproglig korrekthed og udtale. Hav særligt fokus på verbernes bøjning og ordstilling.

Programmet kan du finde her: www.audioboo.fm

Vejledning til anvendelse af programmet:

<http://www.youtube.com/watch?v=y-HPYue4b8>

---

2. MailVU

MailVU minder en hel del om Audioboo, hvad angår brugervenlighed og anvendelsesmuligheder. Som antydnet i titlen på værktøjet er der her dog ikke kun tale om en lydoptagelse, da eleverne via deres Web-camera også optager sig selv. Det tilføjer en yderligere dimension til lydoptagelsen. Det egner sig derfor særdeles godt til træne mundtlig fremlæggelse og til at simulere den mundtlige eksamen. MailVU kan desuden hentes som App til Iphones og Ipads.

Følgende opgave er brugt som en opstart på et nyt forløb om eventyr, hvor eleverne i par har lavet mundtlige præsentationer af genren. Eleverne har modtaget denne opgavebeskrivelse:

Opgave: Was sind Märchen?

Som introduktion til emnet »Grimms Märchen« skal I udarbejde en præsentation af eventyrgenren. Præsentationen skal indeholde et skriftligt og et mundtligt produkt. Begge dele skal afleveres og fungerer som en skriftlig aflevering.

I skal arbejde i par og lave følgende opgaver:

1. Læs teksten »Spielregeln aus dem Märchenland«, som handler om, hvad eventyr er.
2. Find i teksten mindst 25 ord, der definerer eventyrgenren.
3. Lav en wordle (ordsky) med de valgte ord og gem den i en word-fil. Dette gøres nemmest ved at lave et skærmbillede af jeres wordle.
4. Lav en mundtlig præsentation af eventyrgenren, hvor der tages udgangspunkt i jeres wordle. Alle ord skal bruges mindst én gang.
5. Den mundtlige præsentation skal optages i MailVU.
6. Både wordle og MailVU-optagelsen indgår i afleveringen og skal sendes til mig som en besked i Lectio.

Jeres aflevering vil blive bedømt på indhold, sproglig korrekthed og udtale, og I får en samlet karakter for jeres arbejde. Grammatisk skal I især have fokus på verbernes bøjning og ordstilling.

Wordle: www.wordle.net

Hvad er en Wordle: <http://www.wordle.net/gallery>

MailVU: <http://mailvu.com/>

Hvad er MailVU: <http://www.youtube.com/watch?v=rjcaRe1bS9E>

Hvordan laver man skærmbillede: <http://take-a-screenshot.org/>

Eleverne starter altså med at læse en tysk tekst om eventyreren. I teksten identificerer de ca. 25 glosser til at definere eventyreren med. Disse glosser visualiseres i en wordle, som man også kalder en ordsky. Følgende er et eksempel på en sådan wordle:

Med udgangspunkt i denne wordle skal eleverne lave deres mundtlige præsentation, som i et vist omfang skal være baseret på et manuskript, hvilket primært skyldes, at der i denne sammenhæng er tale om elever i 1.g. Ved ældre elever ville man sagtens kunne bruge en sådan wordle som et egentligt talepapir. En optagelse i MailVU mailes direkte til modtageren, dvs. til læreren.

3. Screencast-O-Matic

Med værktøjet Screencast-O-Matic kan man optage lyd og billede af computerskærmen. Det vil sige, at man kan lægge lyd på skærmen og kommentere, hvad man ser. Som underviser kan man for eksempel anvende programmet til at lave instruktionsvideoer, eller eleverne kan lave mundtlige præsentationer, hvor de kommenterer indholdet på en hjemmeside, laver billedanalyser eller eksempelvis præsenterer en PowerPoint via en Screencast-O-Matic-optagelse. Et screencast kan gemmes som en videofil i mp4-format eller kan uploades direkte på YouTube, hvis man har en YouTube-konto.

Den følgende opgave er planlagt til en 1.g-klasse, der skal lave mundtlige præsentationer af forskelle uddrag af et filmmanuskript. Opgaveformuleringen ser således ud:

Opgave: Das Wunder von Bern

I skal i modulet i dag og på torsdag arbejde i nedenstående grupper med uddrag af manuskriptet til filmen »Das Wunder von Bern«. I skal læse scenerne grundigt og udarbejde en PP, som skal danne udgangspunkt for en mundtlig præsentation af de læste scener.

Præsentationen skal indeholde følgende:

1. Et kort referat af scenerne og en indplacering af dem i forhold til hele filmen.
2. En karakteristik af de personer, som vi møder i de læste scener.
3. En vurdering af scenens betydning i forhold til hele filmens forløb.
4. En redegørelse for filmens temaer og budskab.
5. Jeres egen mening om filmen.

PP'en skal desuden indeholde billeder og gerne filmklip fra YouTube.

Den mundtlige præsentation af PP'en skal optages i programmet Screencast-O-Matic, som I finder her:

<http://www.screencast-o-matic.com/>

Præsentation af programmet:

<http://www.screencast-o-matic.com/watch/cXhbbq9C>

Sammenfatning

Ovenstående opgaver er ikke kun eksempler på, hvordan man via udvalgte web 2.0-værktøjer kan arbejde med mundtlig sprogfærdighed i sprogundervisningen. Det er også konkrete eksempler på, hvordan man kreativt og varieret kan arbejde med den mundtlige dimension i faget. Derudover handler denne tilgang til undervisningen i høj grad også om at synliggøre elevernes arbejde og at give dem en stemme hver især og en bedre mulighed for at blive hørt. Med 30 eller flere elever på sprogholdene er man nødt til at nytænke organisationsformer og aktivitetstyper, hvis sprogfagene også fortsat skal have en mundtlig dimension.

Læringsmæssigt kan man sige, at denne form for anvendelse af it styrker indlæringen, fordi eleverne får et ekstra rum at tale i, som særligt de mere tilbageholdende elever drager nytte af. En anden vigtig faktor er, at eleverne både taler og lytter mere, og desuden øver sig langt mere i forhold til deres udtale. Arbejder elever sammen om produktionen af et produkt, vil der ideelt set ske en gensidig stilladsering, hvor eleverne retter hinanden og ved fælles hjælp får produceret et sprogligt produkt.

En anden forudsætning for at reel sprogtilegnelse finder sted i forbindelse med produktion af podcasts og vodcasts, er dog også underviserens stilladsering, hvilket blandt andet kan ske ved at indtænke færdigheder, hvor man eksempelvis arbejder med tematisk ordforråd eller sproglige strukturer i form af faste ordforbindelser eller grammatikområder. Derved støtter man ikke kun eleverne i deres arbejde med medieproduktet, men man opnår også en kobling mellem sprogfagets discipliner, som er gavnlig for indlæringen. Derudover er input stadig en forudsætning for output, og uden fokus på form vil der heller ikke ske nogen sproglig udvikling i forhold til at forfine og perfektionere sproget.

Men web 2.0 i sprogundervisningen er meget andet end mundtlig sprogfærdighed. Inden for skriftlighed, arbejdet med ordforråds-tilegnelse og i det hele taget kollaborative tilgange i undervisningen findes der et hav af værktøjer og programmer, der med fordel kan indtænkes i sprogundervisningen. Web 2.0 er et slaraffenland af muligheder og potentialer, der blot venter på at blive afprøvet og implementeret.

Noter

1 Jf. § 3.3 i læreplanen for tysk fortættersprog B, august 2010.

2 Jf. blandt andet »Sprogkernen – en undersøgelse af undervisningen i det almene gymnasium«, maj 2011.

3 Ved Kooperation forstås, at flere samarbejder om et fælles produkt ved at bidrage med forskellige dele.

Et eksempel kunne være wiki-skrivning, hvor eleverne bidrager med individuelle indlæg og herved i fællesskab producerer en fælles wiki. Ved kollaboration forstås derimod, at flere samarbejder om produktionen af det samme produkt, fx udarbejdelsen af et manuskript til en podcast.

IT-værktøjer

Audioboo: www.audioboo.fm

Præsentation af Audioboo: <http://www.youtube.com/watch?v=y-HPYue4b8>

MailVU: <http://mailvu.com/>

Præsentation af MailVU: <http://www.youtube.com/watch?v=rjcaReibS9E>

Wordle: www.wordle.net

ScreenCast-O-Matic: www.screencast-o-matic.com

Præsentation af ScreenCast-O-Matic: <http://www.screencast-o-matic.com/watch/cXhbbqb9C>

Litteratur

- Dohn, Nina Bonderup og Johnsen, Lars (2010). E-læring på Web 2.0. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Elf, Nikolaj Frydensberg og Paulsen, Michael (2011). Brug af it i gymnasiet – muligheder og umuligheder, under udgivelse i Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): Gymnasiepædagogik, 2. udg. Hans Reitzels Forlag. (2. udgave under udgivelse).
- Gynther, Karsten (red.) (2010). Didaktik 2.0 – læremiddelkultur mellem tradition og innovation. København: Akademisk Forlag.
- Læreplanen for tysk fortsættersprog B, august 2010. [http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Gymnasiale-uddannelser/Studieretninger-og-fag/Studentereksamen-\(stx\)/~/media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF10/Vejledninger%20til%20laereplaner/Stx/100813_vejl_tysk_B_forts_stx.ashx](http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Gymnasiale-uddannelser/Studieretninger-og-fag/Studentereksamen-(stx)/~/media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF10/Vejledninger%20til%20laereplaner/Stx/100813_vejl_tysk_B_forts_stx.ashx)
- Sprogkernen – en undersøgelse af undervisningen i det almene gymnasium, maj 2011. <http://openarchive.cbs.dk/bitstream/handle/10398/8320/Sprogkernen.pdf?sequence=1>